

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Nerudova ulice, Novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti se stavební akcí „Přerov – rekonstrukce kanalizace Nerudova“ proběhl záchraný archeologický výzkum formou dohledu při výkopových pracích. Ve východní stěně liniového výkopu se podařilo zachytit novověkou kulturní vrstvu (o délce 5 m), související s povrchovými úpravami při výstavbě ulice Nerudova na přelomu 19. a 20. století.

Jan Mikulík, Zdeněk Schenk

Resumé

Přerov (Bez. Přerov), Dvořákova Straže. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung. Přerov (Bez. Přerov), Jateční und Blahoslavova Straže. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung. Přerov (Bez. Přerov), Nerudova Straže. Neuzeit, Stadt. Rettungsgrabung.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

Ulice Pod Skalkou, Středověk, novověk. Dvůr. Záchraný výzkum

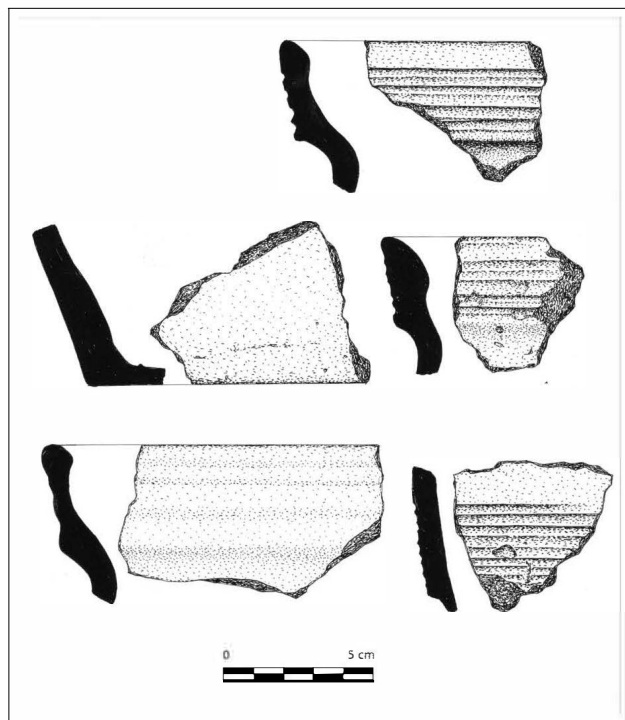
V souvislosti se stavebními pracemi v rámci investiční akce „Regenerace panelového sídliště Přerov II – Předmostí, parkovací plochy Pod Skalkou č. p. 1–9 (G13)“ byl v roce 2008 proveden záchraný archeologický výzkum formou dohledu nad výkopovými pracemi, který uskutečnila společnost Archaia Olomouc, o. p. s. Záchraný archeologický výzkum probíhal postupně v součinnosti s průběhem zemních prací na jednotlivých stavbách v centrální části Předmostí. V souvislosti se stavbou parkoviště v ulici Pod Skalkou byla nově vybudována obousměrná příjezdová komunikace ze strany jižní z ulice Prostějovská, propojená s parkovištěm při jeho jižním okraji kruhovým objezdem. Kromě této plochy se posléze stavba rozšířila jižním směrem do prostoru mezi ulicemi Prostějovská a Milady Horákové, kde byl vybudován zcela nový parkovací prostor. Areál staveniště byl rozdělen do několika pracovních ploch, v nichž byly pozitivní archeologické situace dokumentovány plošně i v řezech stavebních výkopů (plocha A–D, P13, P14), přeložka kanalizace: P8, P9, P11, P12, kruhový objezd: P10 a 0900, příjezdová komunikace: P1–P7 a plocha I). Plocha výzkumu se nacházela v místech, která nebyla odtěžena ani výrazněji poškozena v souvislosti s výstavbou panelového sídliště.

Jedná se o východní úpatí bývalé Skalky, přírodní dominanty JZ ústí Bečevské brány, která téměř zmizela kvůli těžbě vápence již v průběhu 19. století. Prostor lze ztotožnit s místem, kde se rozkládala hospodářská zástavba a přiléhající zahrady statkáře J. Chromečka (původní parcela č. 63). Na severozápadním okraji těchto pozemků bylo v závěru 19. století zachyceno mladopaleolitické sídliště lovců mamutů (Klíma 1970, 9–18; 1990). Na zkoumaných plochách se dalo předpokládat situování původního alodního dvora s první písemnou zmínkou z roku 1368 (Hosák 1970, 140).

Výzkumem byly mimo jiné (viz kapitola Paleolit) zachyceny doklady vrcholně středověkých až novověkých sídlištních aktivit. Nejstarší horizont osídlení reprezentují římsovitý okraj a výduť hrnce ze 13. století (obr. 116:4–5) které pocházejí z plochy A, profilu 13 z vrstvy terénní vyrovnávky 13101 v úrovni 221,45 m n. m. Ze zásypu objektu č. 22 v ploše D byl získán kromě kolekce raně novověké glazované keramiky a dna skleněného poháru (1. pol. 16. stol.) také druhotně přemístěný římsovitý okraj, který lze datovat do 13. století (obr. 116:1).

V ploše D byly dále zachyceny stavební konstrukce základů, diagonálně probíhající zkoumanou plochou ve směru JJV–SSZ, prokazující stavební činnost, datovanou od vrcholného středověku po přelom 19./20. století (obr. 117). Nejstarší SSZ situovaný kamenný základ 902 byl zdokumentován v celé zachovalé ploše v délce 3,20 m a šířce 0,66–0,84 m. Jedná se o velmi kvalitní stavební monolit z lomových kamenů devonského vápence, zalitý VP maltou s vysokým obsahem zlomkového vápna a zapuštěný do kulturní vrstvy 0202. Na povrchu základu byly ojediněle v maltové výplni zaznamenány kousky cihelného materiálu. Tuto stavební konstrukci lze rámcově zařadit do období pozdního středověku až raného novověku a pravděpodobně souvisí s existencí svobodného dvora v tomto prostoru.

Navazující SSZ průběh novověkého kamenného základu 901 přiléhá svým nárožím k základu 902 bez stavebního provázání. Lomový kámen kladený převážně na plochu v nepravidelném řádkování je pojený větším objemem drolivé, nekvalitní VP malty ze žlutohnědého hrubozrnného písku. Stavební konstrukce 901 porušuje stratigrafický objekt 21 – novověkou stavební jámu. Základová spára nároží 901 byla změřena v úrovni 219,77 m n. m.

Obr. 116: Přerov-Předmostí, ulice Pod Skalkou. Výběr keramiky (kreslil D. Figel'). Abb. 116: Přerov-Předmostí, Str. Pod Skalkou, Auswahl der Keramik (Zeichnung D. Figel').

Obr. 117: Přerov-Předmostí, ulice Pod Skalčkou. Plocha D. Abb. 117: Přerov-Předmostí, Str. Pod Skalčkou. Fläche D.

Obr. 118: Přerov-Předmostí, ul. Prostějovská/M. Horákové. Plocha I. Abb. 118: Předmostí, Str. Prostějovská/M. Horákové. Fläche I.

Stavební konstrukce 903, přiléhající ke kamenným základům 902, sestávala z pálených cihel klasického formátu s vnitřním zaomítnutím stěn VPC maltou. Jedná se o odpadní jámku z 19./20. století, vyplněnou stavební sutí.

Stavební konstrukce 902 v ploše D spolu se zachyceným řezem stavební konstrukce 11900, zdokumentované profilem P11, který byl vzdálen 5,5 m východním směrem, lze spojit s existencí dvora, který je zmiňován v historických pramenech již od 2. poloviny 14. století.

Ulice Prostějovská/Milady Horákové. Středověk, novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Zkoumaná plocha I v místě budovaného parkoviště v ulici Milady Horákové byla situována v západní části p. č. 30/1 v centru Předmostí, cca 50 metrů západně od křižovatky ulic Prostějovská a Hranická. Jednalo se o travněný nezastavěný prostor lichoběžného tvaru, vymezený chodníkem, který je ohraničen ze strany severní komunikací ulice Prostějovská, na východní straně průběhem komunikace ulice Hranická. Na západní straně hraničil celý prostor se zastavěnou parcelou č. 238, domu č. p. 1 v ulici Prostějovská. V minulosti byl tento prostor součástí zahrady přiléhající k zemědělské usedlosti, která stála při východním okraji p. č. 30/1, z dnešního pohledu v místě nad autobusovou zastávkou v ulici Hranická. Před zahájením výzkumu byl terén v místě budovaného parkoviště snížen asi o 0,8 m od současného povrchu až na úroveň sprašového podloží. Po začátek plochy se vyrýsovaly tmavé výplně objektů zahloubených do spraše. S doklady středověkých až novověkých aktivit lze jednoznačně spojit objekty č. 30 a 36 (obr. 118).

Objekt 30 se nacházel při SV okraji plochy I. Výzkumem byla zachycena pouze spodní část výkopu 0528 nepravidelného oválného tvaru. Svrchní část byla odstraněna skrývkou parkoviště. Objekt byl tedy zkoumán od úrovně nadmořských výšek 217,12–217,19 m, kde se projevil tmavým šedočerným zbarvením výplně 0130 na rozdíl od okolní spraše 0153, do které byl zahlouben. Nejprve byla vybrána jižní polovina výplně výkopu 0528. Na řezu měla zkoumaná spodní část objektu vanovitý tvar. Úroveň dna se nacházela v nadmořské výšce 216,84 m. Zásyp 0130 místy obsahoval zlomky mazanice a menší úlomky přepáleného vápence. Z jeho zasypu se podařilo získat zlomek římsovitého okraje hrnce, část dna a střepy výdutí zlobené horizontálními žlábkami (obr. 116:2–3), které datují objekt do 13. století. Zajímavý nález představuje

ručně hnětená hruška hlíny s mělce prohloubenými ploškami po bříscích prstů a výraznějším hlubším důlkem uprostřed. K nálezům patří také druhotně přemístěná drobná čepel ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury.

Objekt 36 se nacházel v severní části zkoumané plochy I, kde se po začátek vyrýsoval jeho půdorys tvaru nepravidelného oválu. Nadmořské výška činila 217,20 m při západním okraji objektu a 217,15 při kraji východním. V případě objektu 36 se jednalo o hliník původně většího rozsahu, z něhož se zachovala pouze jeho báze zahloubená do spraše. Nepravidelné dno hliníku neslo stopy po domácí těžbě spraše v podobě většinou nepravidelných oválných zahloubenin. Nejnižší úroveň dna se nacházela v nadmořské výšce 216,92 m. Poté byl vytěžen výkop 0534 využíván jako odpadní jáma. Zásyp tvořila tmavě hnědá prachová hlína 0136, místy proložená vrstvičkami či ččkami druhotně přemístěné spraše. V SV části hliníku se nacházela kumulace středně velkých kusů devonského vápence a zlomků cihel. V jižní části byla zachycena část hruškové páteře tura domácího v anatomickém pořádku. V místě tohoto osteologického nálezu bylo až téměř u samotného dna zdokumentováno několik větších bloků devonského vápence a cihel. V zasypu byl nalezen početný soubor zlomků keramiky. Větší část tvořily fragmenty novověké glazované kuchyňské keramiky (16.–19. stol.). Menší část souboru tvoří zlomky výdutí hrnců vrcholně a pozdně středověkého stáří (14.–15. stol.), které se do zasypu hliníku dostaly nejspíše druhotně.

Jan Mikulík, Zdeněk Schenk

Literatura

- Klíma, B. 1990: *Lovci mamutů z Předmostí*. Praha.
 Hosák, L. 1970: Dějiny města Přerova v době předhusitské. In: L. Hosák, J. Dostál (eds.): *Dějiny města Přerova I*. Přerov.

Resumé

Přerov (Kataster Předmostí, Bez. Přerov), Pod Skalčkou Str. Mittelalter, Neuzeit. Hof. Rettungsgrabung. Prostějovská/Milady Horákové Str. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.